

Покачалова А.Г.

аспірант Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧУВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ В КРАЇНАХ ЗАГАЛЬНОЇ ПРАВОВОЇ СІМ'Ї (НА ПРИКЛАДІ АНГЛІЇ ТА США)

В умовах постійного зростання міжнародного співробітництва, інтенсивного розвитку економічних, наукових, культурних зв'язків, дослідження іноземного права набуває все більшої актуальності. У зв'язку з підвищенням ролі договірних зобов'язань міжнародного характеру та збільшенням кількості укладених зовнішньоекономічних угод, проблема їх забезпечення повертає все більшу увагу.

На нашу думку, найбільш актуальними проблемами в цій сфері є визначення поняття забезпечувального інтересу, особливості його створення та надання йому юридичної сили, відповідно до вимог права країн загальної правової сім'ї (на прикладі Великобританії та США).

Слід зазначити, що в західних країнах концепції забезпечення відрізняються широкою різноманітністю в різних правових системах, в залежності від концепції права власності та майна. Основоположною категорією забезпечення в країнах сім'ї загального права є забезпечувальний інтерес. В доктрині забезпечувальний інтерес визначається наступним чином. Рой Гуд пропонує розуміти під забезпечувальним інтересом право, яке надається одній стороні в активах іншої сторони для забезпечення платежу або виконання іншою стороною, або третьою стороною.

На думку Лопатіна, під забезпечувальним інтересом слід розуміти інтерес в майні, який належить іншій особі або у відношенні якого інша особа має неповні права, здатні переходити іноді в право власності, при чому в силу цього інтересу, у відношенні даного майна можуть бути здійснені певні права, передбачені в договірному порядку або законом, для того щоб забезпечити платіж або виконання зобов'язання цією іншою особою.

Біловим надається визначення, згідно з яким забезпечувальний інтерес — це «право в майні, яке кредитор отримує в силу укладення угоди».

Законодавче визначення забезпечувального інтересу існує лише в Єдинообразному торговому кодексі США. В ст. 1 — 201 (37) ЕТК забезпечувальний інтерес визначається як інтерес в рухомому або нерухомому майні, який забезпечує оплату або виконання зобов'язання.

Отже, думки вчених розійшлися у визначенні чи є забезпечувальний інтерес правом або інтересом в майні. На нашу думку, розуміння під забезпечувальним інтересом прав, які надаються кредитору, більш повно відображає сутність забезпечення. І дійсно, як і в результаті двостороннього правочину, внаслідок забезпечення кредитор отримує як права так і обов'язки, і це є

постулатом який впливає з доктрини та законодавства цивільного права. Однак, не можна не погодитись з думкою Лопатіна, який зазначав, що найчастіше слово забезпечення використовується в якості еквівалента речі, в якій це забезпечення надано. І тому, традиційно під забезпечувальним інтересом розуміють перш за все інтерес в майні.

Забезпечувальні інтереси створюються або за допомогою угоди або в силу закону. З точки зору кодифікації норм права, які регулюють забезпечувальні інтереси, право США є найбільш розвиненим правом. С.В. Овсейко зазначає, що забезпечувальні угоди мають складну ієрархію правових джерел: загальне (прецедентне право), федеральне законодавство, законодавство штатів. Єдинообразний торговий кодекс США закон не прямої дії, а слугує взірцем для прийняття окремими штатами своїх законів.

В Англії не має єдиного кодифікаційного законодавчого акту, який регулює порядок створення та реєстрації забезпечувальних інтересів. Види забезпечувальних інтересів, які застосовуються в Англії передбачені у цілому ряді законів, серед яких можна назвати Bills of Sale Acts (закони про закладні) 1878 та 1882 рр., The Sale of Goods Acts (закон про купівлю — продаж товарів) 1979 р., The Factors' Act (закон про факторів) 1889 р., The Money Lenders Acts (закон про займодавців) 1957 р. та інші. Крім того, питання реєстрації забезпечувального інтересу регулюються Land Registration Act 1925 (якщо в якості забезпечення використовується земельна ділянка) або у відповідності до Companies Act 1985 (якщо в якості забезпечення використовуються інші активи компанії).

Договірний характер забезпечувальних інтересів вказує на те, що хоча вони і регулюються в тій чи іншій мірі законодавством країн, основною умовою їх виникнення є досягнення сторонами згоди про це, тобто їх основою є угода про забезпечення укладена між боржником та кредитором.

Існує ряд формальних вимог, які необхідно виконати для того, щоб така угода була дійсною та мала позовну силу проти третіх сторін.

Правові системи країн відрізняються надзвичайною різноманітністю в цьому відношенні. В одних країнах угода про забезпечення може бути укладена як в усній так і в письмовій формі, а в інших укладення такої угоди допускається лише в письмовій формі. В деяких країнах реєстрація угоди про забезпечення не допускається, а в інших, навпаки, вимагається щоб угода була зареєстрована чи засвідчена яким — небудь чином.

В праві США угода, яка встановлює забезпечувальний інтерес має бути укладена в письмовій формі, окрім випадків, коли предмет забезпечення передається у володіння кредитора.

Стаття 9—201 ЄТК передбачає, що угода про забезпечення є юридично дійсною, згідно її умовам, у відношенні між сторонами проти покупців майна, яке слугує забезпеченням, та проти кредиторів. Тобто угода надає пріоритет забезпеченому кредитору над іншими кредиторами та покупцями майна.

Для англійського права характерне поняття прикріплення (attachment) забезпечувального інтересу. На думку Роя Гуда, прикріплення означає ство-

рення забезпечувального інтересу між боржником та кредитором. Ефект прикріплення полягає в тому, що забезпечувальні інтереси прикріплюються до забезпечувального майна, що надає кредитору права *in rem* (речові права) проти боржника, але не обов'язково проти третьої сторони.

Таким чином, головною метою прикріплення є виникнення у кредитора речових прав у відношенні боржника. Однак, прикріплення не гарантує забезпечувальному інтересу юридичної сили проти вимог третіх сторін. Отже, укладення угоди про забезпечення в США, надає кредиторові право пріоритету над іншими кредиторами та наступними покупцями, тобто над третіми особами. В англійському праві прикріплення забезпечувального інтересу не гарантує такого пріоритету.

Важливою ланкою в процесі надання забезпечувальному інтересу повної юридичної сили є формалізація.

Формалізація являє собою надання забезпечувальному інтересу такого статусу, який значно поширює можливості його реалізації по відношенню до вимог третіх сторін, а отже, підвищує його ефективність як засобу забезпечення. Після формалізації забезпечена сторона захищається від подальших кредиторів, цесіонаріїв боржника, та від будь — якого представника кредиторів в ході провадження у зв'язку з банкрутством боржника. Наприклад, в ст. 9—301 ЕТК встановлений перелік осіб, які користуються пріоритетом над неформалізованими забезпечувальними кредиторами. Тобто, окрім «загального» пріоритету, встановленого в статті 9—201 ЕТК, після формалізації забезпечений кредитор отримує додатковий пріоритет перед особами переліченими в ст. 9—301 ЕТК США.

Таким чином, можна зробити висновок, що створення забезпечувального інтересу є багатостадійним процесом, внаслідок якого вищезазначена правова категорія може отримувати різні ступені юридичної сили, в залежності від здійснення сторонами дій, відповідно до вимог законодавства, по наданню інтересу такої сили.

Клім С.І.

*викладач кафедри міжнародного права та порівняльного
правознавства Міжнародного гуманітарного університету*

ПРОБЛЕМА ПРОГАЛИН В ІНОЗЕМНОМУ ПРАВІ

Юридична наука завжди спрямовувала свої зусилля на теоретичне осмислення кола важливих проблем та їх дослідження. Питання про прогалини у праві ставиться наукою переважно у зв'язку із застосуванням та тлумаченням правових норм, а також при вирішенні задач правотворчого та правозастосувального процесів. Суд або інший орган чи учасники цивільних правовідносин, які застосовують право, стикаються із ситуаціями, коли певні фактичні відносини, життєві обставини не врегульовані актами